

Bratislavský gotický skvost Dóm sv. Martina ešte stále ukrýva mnoho tajomstiev Spočiatku chcel byť kňazom, stal sa organistom

Zhovárala sa Eva ZELENAYOVÁ – Foto: (se)

Prísť na svet v roku 1949 v rodine organistu bolo samo osebe stigmatické. Peter SELECKÝ sa narodil ako prvé z piatich detí v Trenčíne, zmaturoval na stavebnej priemyslovke, odišiel z tretieho ročníka teologickej fakulty, aby napokon skončil konzervatórium a stal sa – organistom. Ako devätnásťročný protestoval proti vstupu spojeneckých vojsk s vlajkou namočenou do krvi Danky Košanovej. Do roku 1989 ho štátna bezpečnosť trikrát zatkla. Vyše tridsať rokov hral na organe pri smútočných obradoch v bratislavskom krematóriu. V súčasnosti je organistom v bratislavskom Kostole sv. Jána z Mathy (Trojičný kostol). Peter Selecký patrí medzi najznámejších organistov na Slovensku.

• **Ako si spomínate na detské roky?**

No, nebolo to ľahké. Otcovi zakázali učiť na základnej škole v Trenčíne, lebo bol cirkevným zamestnancom. Hral v kostole na organe a bol regenschori. Takže chýbali nám finančné prostriedky, ale inak som mal pekné a bezstarostné detstvo a veľmi rád sa k nemu vraciam. Otec napokon musel z Trenčína odísť a zamestnal sa v speváckom zbere Slovenskej filharmónie v Bratislave.

• **Zanechal kostolný organ?**

Nie, nezanechal. Hral v Dóme sv. Martina, na národnom výbore v treťom obvode pri sobášoch, a hoci komunisti vedeli o tom, že je organistom v kostole, v Bratislave im to neprekážalo, no v Trenčíne áno.

• **Koľko ste mali rokov, keď ste prišli do Bratislavy?**

Mal som pätnásť rokov a začal som študovať na stavebnej priemyslovke. Aj môj mladší brat Tóno študoval na tej istej škole. Zmaturoval som v roku 1968 a rozhodol som sa ísť študovať na Teologickú fakultu v Bratislave. Riaditeľ mi podpísal prihlášku bez problémov. Iste v tom zohral úlohu politický odmäk. Ale prišiel 21. august a s ním okupácia Slovenska vojskami Varšavskej zmluvy a všetko sa zmenilo.

• **Čo napríklad?**

S bratom Tónom prvý deň, keď zastrelili Danku Košanovú, sme vyšli do ulíc, namočili sme papierové slovenské vlajky do jej krvi a s týmito vlajkami sme chodili medzi tankami a mávali sme nimi spojeneckým vojskám. Vtedy nás mohli zastreliť...

• **No žijete. Mali ste šťastie.**

Mali. Dokonca jeden francúzsky fotoreportér nás pri tom odfotil a záber bol uverejnený v knižke Petra Vala August 68 na Slovensku.

• **Spomínali ste, že otec hral na organe aj v Dóme sv. Martina. Chodievali ste tam s ním?**

Tam som vyrastal. Bol to môj domovský kostol. Dokonca rok pred okupáciou som v Dóme zastupoval kostolníka. A vtedy ma oslovil starší pán, predstavil sa ako doktor Juraj Malinský, že pochádza z Ružomberka a bol osobným zubným lekárom Andreja Hlinku. Chcel sa dostať do krypty. Vtedy boli krypty neosvetlené, plné stáročnej špiny. So sviečkami v rukách sme do nej vstúpili a prišli sme k rakve vo výklenku, kde je pochovaný Jozef Ignác Bajza. Tam sme našli aj kovovú rakvu, o ktorej Malinský povedal, že patrí Andrejovi Hlinkovi. Otvorili sme ju, ale vnútri bola iba prázdna sklenená rakva. Potom sme takmer rok s bratom Tónom krypty čistili, zaviedli sme tam elektrické osvetlenie, až prišiel 21. august...

• **Práve ste zmaturovali, prijali vás na vysokú školu, to bývajú najkrajšie prázdniny...**

Aj boli. Do 21. augusta. Rusi vtrhli do Dómu a kostolník okamžite odovzdal kľúče na farskom úrade, že tam robiť nebude. Každú chvíľu totiž okupačné vojská robili v Dóme prehliadku. Poverili mňa a týždeň som mal kľúče v byte na Šandorovej ulici, kde sme bývali. Asi po týždni

som išiel do sakristie po nejaké veci. Kostol som zvnútra zamkol. A odrazu som počul dupot čižiem na chóre.

• **Kto to bol a ako sa tam dostal?**

V tom čase sa robila rekonštrukcia veže a oni sa dostali dovnútra cez lešenie. Pomyslel som si, to je môj koniec. Ja sám zamknutý

zať mechy na organe, lebo si mysleli, že je tam niekde ukrytá vysielaciačka.

• **Ako na to prišli?**

Zamerali vysielanie Slovenského rozhlasu, ktorý mal vysielaciu s aparáturu umiestnenú v smetiarskom aute, ktoré jazdilo okolo Dómu. Hodiny na veži rozstrieľali na rešeto. Použili dokonca zakázané dumky.

Dramatické osudy bratov Seleckých za bývalého režimu by bolo možné sfilmovať ako disidentskú anabázu. Anton Selecký a Peter SELECKÝ (na obr.) však majú dosť dôvodov byť aj teraz v opozícii proti mnohému, čo sa u nás deje.

v kostole... Potichučky som vyšiel von a všimol som si, že na hrade sú tri delá a vojaci sledujú pohyb okolo Dómu. Jedno delo bolo namierené na vchod Dómu, druhé na teologickú fakultu a tretie na mesto. Pozerali ďalekohľadom, takže ma museli vidieť, ale nič sa nestalo.

• **Čo robili v chráme?**

Neskôr som zistil, že v kryptách sa strieľalo. Rakva Andreja Hlinku bola prestrelená. Dnes sa nachádza v mauzóleu a prestrel pekné vidno. Poduška, na ktorej kedysi spočívalo telo Andreja Hlinku, bola poprepichovaná ruským bodákom. Z kaplnky sv. Anny je vchod do separátnej hrobky nejakého grófa. Spustil som sa do nej, rakvu som našiel úplne rozstrieľanú ruskými nábojmi.

• **Čo tam tí ozbrojenci hľadali?**

Kontrarevolucionárov. V kaplnke sv. Anny, odkiaľ je vstup do krypty, sme mali odložený pracovný odev, nástroje, nachádzali sa tam šálky od kávy, teda veci, ktoré sme používali počas čistenia krypty. A oni si mysleli, že sa tam skrývajú kontrarevolucionári...

• **Chýbalo niečo, odcudzili čosi?**

Ukradli stojan pri vchode na chóre, na ktorom bola pre turistov nainštalovaná história Dómu. A spredu oltárov ukradli všetky mikrofóny.

• **Takže techniku. A zlato nie?**

Nie, to bolo v trezore. Tam sa nedostali. Ale v celom Dóme boli ohorky cigariet. Dokonca chceli rozre-

Katedrála sv. Martina.

• **A pritom máme skvelé tímy archeológov.**

Pravdepodobne je v Devíne, lebo v tamojšom Kostole sv. Kríža sa ešte za socializmu robil archeologický prieskum. Aj ja som tam robil. Keď som odišiel z teologickej fakulty, dal som sa na kopanie. Pod kostolom sa našiel nejaký hrob s biskupskými insigniami, ale potom ho dali späť zasypať. Rozkopávali sme sakristiu kostola a v hĺbke asi osemdesiat centimetrov som objavil krčiazek, kde bolo 143 strieborných mincí z 15. – 16. storočia. Asi ho tam niekto schoval pred Turkami. A to bol azda najvýznamnejší objav v kostole. Ale pravdepodobne je tam pochovaný aj sv. Metod.

• **Pri archeológii ste napokon nezostali. Čomu ste sa profesijne venovali?**

Organovej hre, lebo otec ma od malička učil hru na organe. Keď som odišiel z teológie, tak ma račiansky farár Zabák prijal za organistu do Rače. Dokončil som štúdium na konzervatóriu v hre na klavíri u prof. Márie Masarykovej. Na štyri roky som sa vrátil do Trenčína a zasa späť do Bratislavy. Tu som bol organistom v Petržalke a neskôr sedem rokov v Dóme sv. Martina. Teraz hrávam v Kostole Najsvätejšej Trojice.

• **Od augusta 1968 do novembra 1989 prešiel dlhý čas pod taktovkou totalitného režimu. Ako si spomínate na toto obdobie?**

Hrával som na organe u kňazov, ktorí boli priamo napojení na režim, teda boli v Pacem in terris. A je možné, že ma aj kryli. Veď keď prenasledovali môjho brata Tónka, petržalský farár Andrej Andódy mi povedal, že o tom vedia. Teda vedeli, že sme v odbojnom postavení proti režimu, ale zakrývali to. To bola výhoda.

• **Je ťažké žiť svoj život v nepriateľskom režime?**

Je. Človek naráža, ale nesmie sa vzdať.

• **Váš brat Anton bol členom Hnutia za občiansku slobodu, známeho skôr pod názvom Bratislavská päťka.**

Áno, ten názov som vymyslel ja, lebo ich bolo päť. Okrem brata Tónka tam patrili Ján Čarnogurský, profesor Miroslav Kusý, spisovateľka Hana Ponická a Dr. Vladimír Maňák.

• **Ako sa takí rozdielni ľudia mohli dať dohromady?**

To sú paradoxy.

• **Mala bratova činnosť dosah aj na vás?**

Ako sa to vezme. Viac-menej sme vo všetkých aktivitách išli spolu. Napríklad prvý raz ma ŠtB zatýkala, keď sme boli s bratom na púti v Šaštíne. Dostali sme sa tam autostopom a zistili sme, že Šaštín

je blokovaný ŠtB. Mala sa tam totiž uskutočniť podpisová akcia za prepustenie Jána Čarnogurského. Bolo to v septembri 1989. Do Šaštína sme prišli okolo pol dvanástej. Navrhol som bratovi, aby sme sa trochu občerstvili, a naraz nás obkolesilo desať chlapov a šupli nás do auta. Mňa chytili dvaja, Tóna dvaja, a márne som protestoval, že je to proti helsinským dohodám. Vyložili nás na Záhorí v obci Studienka a strážili do rána.

• **Čiže vôbec ste sa nedostali na omšu?**

Nie. Vtedy platil rozkaz ministra vnútra pre celú republiku demonštrantov vyvážať.

• **A čo ste tam celú noc robili?**

Sedeli sme na lavičke a vzájomne sme sa strážili. Ja som si na hodinu zdiemol, potom zasa Tóno. A prvým autobusom sme sa vrátili do Bratislavy. To bolo prvé zatýkanie. Druhé bolo v auguste. Mali sme klásť kvety pri univerzite na mieste, kde zastrelili Danku Košanovú. Zdržoval som sa na Horehróni, keď som sa v Pravde dočítal, že bratovi Tónovi eštechári urobili domovú prehliadku. Okamžite som sadol na vlak do Bratislavy a Tónovi som povedal, že budem pri ňom, lebo to vyzeralo tak, že budeme sledovaní. Býval v Petržalke a v Bratislave to už okolo 15. augusta vrelo. Rozhodol som sa, že pôjdem nakúpiť proviant. Keď som sa vracal, nejaký muž ma oslovil: Pán Selecký? Neskôr sme zistili, že to bol nadporučík Hrebčík. Neodpovedal som, a keď som vošiel do vchodu domu, zbadal som, že pri výťahu stoja ďalší dvaja muži. Rýchlo som vybehol na druhé poschodie, kde brat býval, a len čo som za sebou zatvoril, ozvalo sa búchanie pästami na dvere a krik: Otvorte, v mene zákona! Neotvorili sme, zostali sme v byte zabarikádovaní. Postupne nám vypli elektrinu, plyn, telefón a my sme sa pri troche jedla len modlili. A 21. augusta sme sa osprchovali, obliekli a otvorili sme dvere. Okamžite nás šupli každého do iného auta a viezli na Februárku.

• **A čo tam?**

Vyšetrovali nás. Na dvore som videl dva alebo tri obrnené transportéry, vodné delá, jednoducho bezpečnostné zložky štátu mali pohotovosť. Asi ma chceli dezorientovať, tak ma vodili kade-tade po budove, až sme zastali pred výťahom, z ktorého vyšiel brat Tóno s dvoma eštechármi. Stihli sme na seba mrknúť a potom ma už vypočúvali. Keď som potreboval ísť na WC, eštechár sa odo mňa nepohol. Sledoval, či nemám pri sebe nejaké motáky, ktoré chcem zničiť. Napokon ma pustili.

• **To už bolo bezprostredne pred novembrom '89. Kedy vás teda zatkli tretí raz?**

Počas štátneho sviatku 28. októbra. Išiel som z krematória a rozhodol som sa zastaviť pri pamätníku štátnosti pred Slovenským národným múzeom. V tom čase tam bol inštalovaný lev na pylóne a zbadal som, že je pri ňom veniec od prezidenta republiky. Nahnevalo ma, že tam nie je žiadna manifestácia, a tak som išiel domov, zobral som vlajku a vrátil sa k pomníku. Ako som tam stál, asi po pätnástich minútach ma oslovili príslušníci verejnej bezpečnosti a vyzvali ma, aby som sa legitimoval a vysvetlil, čo tam robím. Hovorím, je štátny sviatok, nemôžem byť doma, aj ja chcem prispieť k zrúteniu systému. Po polhodine prišli vyššie šarže a prosili ma, aby som odšiel. A keď som počul, že ma prosia, zasekol som sa a povedal, že dobrovoľne odtiaľ neodídem.

• **Prežili ste. Ako sa pozeráte na dnešnú slovenskú spoločnosť?**

Vládne závisť, nevraživosť, podrozrievanosť, a to je zlé. Tieto črty by nám Slovákom mali byť cudzie, ale, žiaľ, prekvitajú.